What Does the Torah Say about [Modern] Economics? Class 6 Price Controls

Rabbi Jonathan Ziring: jziring@migdalhatorah.org

Note- thank you to Rabbi Mordechai Torczyner for many of the translations, taken from his shiur concerning price gouging in medicine, the Shkreli case.

1. Vayikra 25:35-36

(לה) וכי־ימוּדְ אחידְ וּמטה ידוֹ עמדְ והחזקת בּוֹ גַּר ותוֹשב וחי עמדְ: (לו) אל־תַּקְח מאתוֹ נשׁדְּ ותרבִּית ויראת מאלקידְ וחי אחידְ עמדְ:

And if your brother becomes needy and his hand falls among you, you shall hold him, stranger or settler, and he shall live with you. Take neither *neshech* nor *tarbit* from him, and revere your Gd, and your brother's life shall be with you.

2. Talmud Yerushalmi 2:4 (Guggenheimer translation)

ָאָמַר רָבִּי אַלֶּכְסַנְדְּרִי מִפּנֵי מַה הִתְּקִינוּ בִּרְכַת הַשָּׁנִים בְּרָכָה תְשִׁיעִית כְּנָגֶד קוֹל יוֹ שׁוֹבֵר אֲרָזִים. שֶׁהוּא עָתִיד לִשְׁבּוֹר כָּל־בַּעֲלֶי שְׁעָרִים.

Rebbi Alexander said: Why did they institute "He Who blesses the years" as the ninth benediction? Corresponding to (Ps. 29:5) "The sound of the Eternal breaks cedars", since in the future He will break all market manipulators

3. Talmud Bavli Bava Batra 90b

ְּתָנוּ רַבָּנֵן אוֹצְרֵי פֵירוֹת וּמַלְוֵי בְּרָבִּית וּמַקְטִינֵי אֵיפָה וּמַפְקִיעֵי שְׁעָרִים עְלֵיהֶן הַכָּתוּב אוֹמֵר לֵאמֹר טְתַי יְעָבֹר הַחְדֶשׁ וְנַשְּבִּירָה שֶׁבֶּר וְהַשֵּבָּת וְנִפְּהְּחָה בָּר לְהַקְטִין אֵיפָה וּלְהַגְדִּיל שֶׁקֶל וּלְעַוּת מֹאזְנֵי מִרְמָה וּכְתִיב נִשְׁבַּע ה' בִּגְאוֹן יַעְלְב אִם אֶשְׁכָּח לָנֶצֵח כָּל מַעֲשֵׁיהָם אוֹצְרֵי פֵירוֹת כְּגוֹן מַבְּרֹ וּלְעַוּת מֹאזְנֵי מִרְמָה וּלְמָבִין לְהוּ לְפֵירֵי בְּתַרְעָא חָרְכָּא שְׁמוּאֵל בְּרֵיה מֲשְׁהֵי לְפֵירֵי וּמְזַבֵּין לְהוּ לְפֵירֵי בְּתַרְעָא אַפְלָא כְּתַרְעָא חָרְכָּא שְׁלַחוּ מִתָּם טָבָא דְּאַבָּא מִדְּבְרָא מַאי טַעְמָא תַּרְעָא דְּרָוַוֹח רְוַוֹח אָמַר רַב עוֹשֶׁה אָדָם אֶת קַבּוֹ אוֹצָר תַּנְיְלָא נָמֵי לְהוּ בְּתַלְין אוֹצְרִין פֵּירוֹת דְּבָּרִים שֶׁיֵשׁ בָּהֶן חְיֵי נֶפֶשׁ כְּגוֹן יֵינוֹת שְׁמָנִין וּסְלָתוֹת אֲבָל תַּבְלִין כַּמוֹן וֹפִלְפְלִין מוּתָר בַּמֶּה דְּבָרִים אֲמוּרִים בְּלֹלְם מִוֹן הְיִבֹּית וְשְׁבָּיִית וּבְּיִים מְשָׁבִי עִיתוֹ וּבְּלְבְּלִין מִּתְּר בְּמָּבִיעִית וּנְבִילִית וּתְרָב בְּצוֹל מִוּתָר לְאָדָם לְאָדָם לֶאֲצוֹר פִּיּרוֹת בְּעָרְיִי שְׁלָשׁ שָׁנִים עָרֶב שְׁבִיעִית וּשְׁבִּיעִית וּבּרְלִין לֹא יְבִייִי שְׁלִשׁ שָׁנִיים מְאָבָר לִי פִּירִי שְׁלָשׁ שְׁנִים עְבִּי חְנִינְא לְפוּגְשִׁ מְּבִילְיוֹת וּמִבּיעִית וּמִים מְבָּי לִי שְּבָּי שְׁנִישׁ שְּבָּי לִיהְ בַּבְייִם וְעָבִיי מִבְּבִי שְׁיִבְי לִים מְּבְרִים מְאָבָר לִי פִּירִי שְׁלָּים אְמָבְים מְאָבָר לִי פִּירָי שְׁבִּיעִית וּמִיבּי בִילִית וּמִבּיעִית וּמוֹבאי שׁבִיעִית

§ The Gemara provides a mnemonic for the ensuing discussions: Hoarders of produce; one may not hoard; and one may not export; and one may not earn a profit; twice from the sale of eggs; they sound the alarm; and one may not leave. The Sages taught: Hoarders of produce, who drive up prices by causing a shortage of available goods, and usurers, and those sellers who falsely reduce their measures, and those who raise market prices by selling for more than the accepted price, about them the verse states: "You that would swallow the needy and destroy the poor of the land, saying: When will the new moon be gone, that we may sell produce? And the Shabbat, that we may set forth grain? Making the measure small, and the shekel great, and falsifying the balances of deceit" (Amos 8:4-5). And it is written: "The Lord has sworn by the pride of Jacob: Surely I will never forget any of their works" (Amos 8:7). The Gemara asks: Hoarders of produce, such as whom? Rabbi Yohanan said: Such as Shabbtai, the hoarder of produce, who would buy and hoard large amounts of produce and later sell it at a high price. The Gemara relates: Shmuel's father would sell produce during the period of the early market price, when produce is cheap, for the early market price. His son Shmuel acted differently, and would keep the produce and sell it during the period of the late market price, when produce is expensive, for the early market price. They sent a message from there, Eretz Yisrael: The practice of the father is better than that of the son. What is the reason for this? A market price that has been eased and starts out low will remain eased, with little increase over the course of the year. Therefore, one who makes produce available at the beginning of the season, like Shmuel's father, aids people during the entire year. By contrast, a market price that starts out high, because people are not making their produce available at the market, is not easily lowered. Rav says: A person may turn his own kavinto a storeroom, i.e., he may hoard the produce of his own field and sell it only at a later stage, without violating the prohibition of hoarding produce. This is also taught in a baraita. One may not hoard produce of items that contain an element of basic sustenance, such as wines, oils, and flours, but in the case of spices, such as cumin and pepper, it is permitted. In what case is this statement said? It is with regard to one who buys that produce from the market to resell later; but with regard to one who brings in produce from his own field, it is permitted for any type of produce. The baraita continues: And it is permitted for a person to hoard produce in Eretz Yisrael for these three years: The year preceding the Sabbatical Year, the Sabbatical Year, and the year that follows the Sabbatical Year, because the land lies fallow during the seventh year, the Sabbatical Year, and the produce of the sixth year must last through these three years, until near the end of the eighth year. And in years of drought one may not hoard even a kav of carobs, because he thereby brings a curse on market prices, as everyone is fearful of selling and even a small fluctuation in supply can cause a significant rise in prices. Rabbi Yosei, son of Rabbi Hanina, who was living in Eretz Yisrael, said to his servant Fuga: Go and hoard produce for me for the coming three years: The year preceding the Sabbatical Year, the Sabbatical Year, and the year that follows the Sabbatical Year.

4. Talmud Bavli Bava Batra 91a

תָנוּ רַבָּנַן אֵין מִשְּׁתַּכְּרִים בְּאֶרֶץ יִשְּׂרָאֵל בִּדְבָרִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן חַיֵּי נֶפֶשׁ כְּגוֹן יֵינוֹת שְׁמָנִים וּסְלָתוֹת אָמְרוּ עָלָיו עַל רַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזְרְיָה שְׁהָיָן מִשְׁתַּבְּר בְּיַיְ וְשְׁכָבְר לַהּ כְּרַבִּי יְהוּדָה בְּשֶׁמֶן בְּאַתְרִיהּ דְּרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן עֲזַרְיָה שְׁכִיתַ מִישְׁחָא תָּנוּ רַבְּנַן אֵין מִשְּׁתַּכְּרִין פַּעֲמִים בְּבִיצִים אָמֵר מָרִי בַּר מָרִי בְּּלִיגִי בַּהּ רַב וּשְׁמוּאֵל חַד אָמֵר עֵל חַד תְּרֵי וְחַד אָמַר תַנָּר לְתַנֶּרְא תָּנוּ רַבְּנַן מֵתְרִיעִין עֵל בְּרַקְמַטְיָא וַאֵּפִילוּ בִּשָּבָּת אָמֵר רַבִּי יוֹחָנָן כָּגוֹן כִּגוֹן כִּעָּתָן בִּבָבל וְיַיִן וַשְׁמֵן בְּאֵרֵץ יִשְׂרָאל אָמֵר רֵב יוֹחֶף וְהוּא דְּזָל וְקָם עַשִּׁרָה בְּשִׁיתָּא

The Sages taught: One may not earn a profit in Eretz Yisrael by buying and reselling items that contain an element of basic sustenance, such as wines, oils, and flours, because this causes their price to rise. Rather, those who grow the produce should sell them in the markets, without recourse to a middleman. The Sages said of Rabbi Elazar ben Azarya that he would earn a profit through the sale of wine and oil. With regard to wine, he holds in accordance with the opinion of Rabbi Yehuda ben Beteira, who says that it is permitted to export wine from Eretz Yisrael despite the fact that this causes it to become more expensive, as drinking wine leads to licentiousness. With regard to oil, in Rabbi Elazar ben Azarya's locale oil was common; consequently, there was no concern that its price would rise if it were not sold directly to the consumer. The Sages taught: One may not earn a profit twice from the sale of eggs. Mari bar Mari said: Rav and Shmuel disagree about the meaning of that statement. One said it means that the seller may not charge double the price he paid for the eggs. And one said that one merchant may not sell to another merchant; rather, the merchant who buys from the owner of the eggs must sell directly to the consumer. § Apropos price fluctuations, the Gemara cites a baraita. The Sages taught: A community sounds the alarm and gathers in public prayer for merchandise [perakmatya] whose price has dropped. And even on Shabbat it is permitted to cry and plead, even though one may not pray for his personal needs on Shabbat, as this hardship affects the entire public. Rabbi Yohanan said: The baraita is referring specifically to merchandise that serves as the basis of the local economy, such as linen garments in Babylonia, and wine and oil in Eretz Yisrael. Rav Yosef said: And that halakha, that public prayer is recited even on Shabbat, applies only when the merchandise was reduced in price and stood at such prices that goods that had been worth ten are currently selling for six.

5. Vavikra Chapter 25

(טו) בְּמִסְפַר שָׁנִים ֹאַתַר הַיּוֹבֵל תִּקְנֶה מֵאָת עֲמִיתֶךּ בְּמִסְפַּר שְׁנֵי־תְבוּאָת יִמְכָּר־לְדְּ: (טז) לְפֵיוֹ רַב הַשָּׁנִים תַּרְבֶּה ֹמִקְנָתוֹ וּלְפִי מְעָט הַשְּׁנִים תַּמְעֵיט מִקְנָתוֹ וּלְאַ תוֹנוּ אֵישׁ אֵת־עַמִיתוֹ וְיֵרָאתָ מֵאֵלהֵיךּ כֵּי אַנִי יִלְנֵק אֵלהֵיכָם:

In buying from your neighbor, you shall deduct only for the number of years since the jubilee; and in selling to you, he shall charge you only for the remaining crop years: the more such years, the higher the price you pay; the fewer such years, the lower the price; for what he is selling you is a number of harvests. Do not wrong one another, but fear your God; for I the LORD am your God.

6. Talmud Bavli, Bava Metzia 50b

-אמר רבא, הלכתא: פחות משתות - נקנה מקח, יותר על שתות - ביטול מקח. שתות - קנה ומחזיר אונאה...

Rava said "The Law is: [If that overcharge/undercharge was] less than 1/6, the sale is valid; more than 1/6, the sale is nullified; 1/6, the sale is valid, but the overcharge must be returned.

7. Mishna and Talmud, Bava Metzia 56a-b

מתני' אלו דברים שאין להם אונאה העבדים והשטרות והקרקעות וההקדשות... גמ' מנהני מילי דתנו רבנן (ויקרא כה, יד) וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך דבר הנקנה מיד ליד ...בעי רבי זירא שכירות יש לו אונאה או אין לו אונאה ממכר אמר רחמנא אבל לא שכירות או דלמא לא שנא אמר ליה אביי מי כתיב ממכר לעולם ממכר סתמא כתיב והאי ומי ביומיה מכירה היא

MISHNA: These are matters that are not subject to the halakhot of exploitation even if the disparity between the value and the payment is one-sixth or greater: Slaves, and documents, and land, and consecrated property.... GEMARA: The Gemara asks: From where are these matters derived? It is as the Sages taught: It is written: "And if you sell to your colleague an item that is sold, or acquire from your colleague's hand, one shall not exploit his brother" (Leviticus 25:14). This is referring to an item acquired from hand to hand. Land is excluded, as it is not movable.... § Rabbi Zeira raises a dilemma with regard to rental: Is it subject to the halakhot of exploitation, or is it not subject to the halakhot of exploitation? The Gemara elaborates: Is it an item that is sold about which the Merciful One speaks, but not a rental; or perhaps there is no difference? Abaye said to him: Is it written: And if you sell an item that is sold forever? What is written is simply: "And if you sell an item that is sold," and indeed for its day the rental is considered a sale. The legal status of a rental is that of a sale for a limited period. Consequently, it is subject to the halakhot of exploitation.

8. Rabbi Yehoshua Falk (17th century Poland), Sefer Meirat Einayim 227:51 (Based on Ramban)

מורש"ל ז"ל [בחידושיו לטור] כתב דאף דאיתמעטו הני (עבדים, שטרות, וכו') מדין אונאה, מ"מ לא גרעי מאונאת דברים וגניבת דעת, ובכלל לא תונו איש את אחיו הן ... אם לא שהמוכר בעצמו לא ידע מאונאתו:

Maharshal wrote that even though these categories are excluded from the laws of *ona'ah*, still, these acts are prohibited no less than verbal *ona'ah* and deception, and they are included in "One may not abuse his brother" ... unless the seller himself is ignorant of his *ona'ah*.

9. Shulchan Aruch, Choshen Mishpat 227:29

אלו דברים שאין להם אונאה: העבדים והשטרות והקרקעות וההקדשות; אפילו מכר שוה אֿלף בדינר, או שוה דינר באלף, אין בהם אונאה. הגה: וי"א דדוקא עד פלגא, אבל יותר מפלגא, כגון שמכר לו אחד יותר משנים, הוי אונאה (טור בשם ר"ת והרא"ש).

These are the things to which the laws of *ona'ah* do not apply – slaves, documents, land, and consecrated property. Even if one sold something worth 1000 for a *dinar*, or worth a *dinar* for 1000, there is no *ona'ah*. [This reflects Rambam's position].

Hagah: Some say this is only up to one half [of total – meaning 100%], but more than half, such as if he sold 1 for more than 2, it is *ona'ah*. [Tur, citing Rabbeinu Tam and Rosh]

10. Rabbi Menachem Meiri (13th century France), Commentary to Bava Metzia 40b

המוכר צריך שימכור באמונה ובלא אונאה ואם הודיע דמי מקחו ודמי מה שרוצה להרויח בו אף על פי שמרויח יתר משתות אין כאן דין אונאה כמו שיתבאר ומ"מ בית דין חייבים להעמיד שערים בכל דבר שיש בו חיי נפש.

One who sells must sell honestly and without *ona'ah*. If he declares his purchase price and intended profit, then even should he profit more than one-sixth there would be no law of *ona'ah*, as is explained. Still, the courts are obligated to set prices for all life necessities.

11. Tosefta Bava Batra 5

אין מסתכרין לא בביצים ולא בפירות פעמים דברי ר' יהודה וחכמים מתירין.

One may not profit from eggs or fruit twice, per Rabbi Yehudah. The Sages permit.

12. Talmud, Bava Batra 90a

ת"ר אין מוציאין פירות מא"י דברים שיש בהן חיי נפש כגון יינות שמנים וסלתות...

Our sages taught: One may not remove produce from Israel, items which are life necessities, like wine, oil and flour...

13. Rabbi Yosef Karo (16th century Israel), Shulchan Aruch Choshen Mishpat 231:20

חייבים בית דין להעמיד ממונים על השערים שלא ירויח כל אחד מה שירצה, שאין לו לאדם להרויח בדברים שיש בהם חיי נפש, כגון יינות שמנים וסלתות, אלא השתות.

The court must establish appointees over prices, so that people will not profit as they choose. One may not profit on life necessities, like wine, oil and flour, but only one-sixth.

14. Talmud, Bava Batra 90a

אין מוסיפין על המדות יותר משתות ולא על המטבע יתר משתות והמשתכר אל ישתכר יותר משתות.

One may not add to measures beyond one-sixth, or to coins beyond one-sixth. One may not profit more than one-sixth.

15. Talmud, Bava Batra 91a

ת"ר אין משתכרין פעמים בביצים אמר מרי בר מרי פליגי בה רב ושמואל חד אמר על חד תרי, וחד אמר תגר לתגרא.

Our sages taught: One may not profit twice from eggs. Mari bar Mari said: Rav and Shemuel debate: One says this means to profit double; the other says it means the second merchant.

16. Tosafot to Bava Batra 91a "חד"

וא"ת מאי איריא ביצים, אפי' שאר דברים נמי כדאמרי' (לעיל דף צ.) "המשתכר אל ישתכר יותר משתות"! ותירץ ריב"ם דמיירי אפי' טרח דהיכא דאיכא טירחא יכול להשתכר יותר משתות... ולרשב"א נראה דהכא מיירי אפי' בביצים שאינו לוקח מן השוק אלא מתרנגולת שבביתו, דכי האי גוונא בשאר דברים שרי. And if you will ask: Why specifically eggs? We have learned regarding other things, "One may not profit more than one-sixth"! Rivam explained that our case is where he strained; where there is strain, one may profit more than one-sixth... To Rabbi Shlomo ben Eliyahu it appears that here we are even including eggs which one does not buy from the market, but from someone with a chicken at home, and for other items such profit is permissible.

17. Rabbi Yosef Karo (16th century Israel), Shulchan Aruch Choshen Mishpat 231:20 חייבים בית דין להעמיד ממונים על השערים שלא ירויח כל אחד מה שירצה, שאין לו לאדם להרויח בדברים שיש בהם חיי נפש, כגון יינות שמנים וסלתות, אלא השתות.

The court must establish appointees over prices, so that people will not profit as they choose. One may not profit on life necessities, like wine, oil and flour, but only one-sixth.

18. Sema 331:20

דין זה נחלק לג' ענינים להרמב"ם...והוא, דבעיקר אוכל נפש הדומה ליינות ושמנים וסלתות יכול להשתכר עד שתות ולא יותר, ובדברים שאין בהן אוכל נפש כלל כגון הקושט והלבונה יכול להשתכר כל מה שירצה אפילו כפלי כפלים מהקרן, ובדבר שיש בו ממכשירי אוכל נפש כגון כמון ותבלין והדומה להן מותר להרויחן עד הכפל ולא יותר

This law is divided into 3 categories for Rambam: (1) Articles which life depends on and the like, such as wine, old, and flour – you can profit up to 1/6 and no more. (2) Articles which are not food at all – such as cosmetics and incense, you can profit as much as you want, even many times the principle. (3) Things which are necessary for food, such as cumin, other spices, and the like, it is permitted to benefit up until 1/6.

Rent

- 19. R' Yosef Eliyahu Henkin (20th century New York), Kitvei Rav Henkin, Teshuvot Ivra 96:7, 96:9 ט: חוק הדירות של הממשלה הוא ישר, מתוקן ומקובל בפרט בערים הגדולות, כי הוא מכוון נגד מפקיעי שערים ופושטי עורות עניים ואף שלפעמים נפגע ביושר ואזלינן בתר רובא. ומה שהחק מפלה בין שלפעמים נראה כעול נגד בעלי בתים שאינם עשירים, הנה כן דרך החוק שלפעמים נפגע ביושר ואזלינן בתר רובא. ומה שהחק מפלה בין דירות עניים לבתי לוקסוס אינו מגרע כח החק אלא מעדיפו ומטהו אל צד היושר...
 - 9 The government's law of tenancy is just and accepted, especially in big cities, for it is targeted against those who gouge prices and skin the hides of the indigent. Even if it appears, at times, as cheating landlords who are not wealthy, that is the way of law, at times violating justice. We follow the majority [of cases]. As far the law's differentiation between dwellings of the indigent and luxury homes, this does not diminish the law's strength; it increases it and makes it more just.
- 20. R' Dovid Menachem Munish Babad (19th-20th c. Poland/Ukraine), Chavatzelet haSharon Choshen Mishpat 8 עכשיו השכל גוזר להיפך, שזה עוול גדול נגד בעלי הבתים, שמתקיים בהם "שורך טבוח וכו", וזרים שולטים ברכושם ואין להם מושיע וגם עכשיו השכל גוזר להיפך, שזה עוול גדול נגד בעלי הבתים, שמתקיים בהם "שורך טבוח וכו", וזרים שלטים התקנה הוא קלקלה להשוכרים הישנים אבל הרי בכל יום מתרבים אנשים חדשים שצריכים לשכור דירות ולהם החוק הזה הוא בא ע"י שעי"ז מתיקרים הדירות ביותר ואין מוצא דירה מה שלא היתה זאת קודם המלחמה, ובפרט שידוע לנו שעיקר החזקת החוק הזה הוא בא ע"י איזו נבחרים חפשיים שיש בהם דעות ושיטות הקאמוניסטען וסאציאליסטאן ללחוץ את העשירים ולקחת ממונם שכל אלו השיטות הם נגד דעת תורה

Today, logic dictates the opposite, that this is a great cheating of landlords, fulfilling, "Your ox will be slaughtered before your eyes, and you will not eat therefrom." Strangers control their property and they have no saviour. This doesn't even aid the renters, only the senior renters. Each day there are more new people who need to rent dwellings; for them, this repair is destructive, causing the rent to increase greatly, and one cannot find a dwelling, which was not the case before the war. This is especially true when we know that the law comes from certain elected officials who are liberal, with communist and socialist views, in order to oppress the wealthy and take their money; all of these views are against that of the Torah.

21. Rabbi Elimelech Friedman (HaPardes 21:2) -some tenants willingly raised their own rents!

Medicine

22. Rashi to Kiddushin 82a

אינו משבר לבו למקום, ופעמים שהורג נפשות, ויש בידו לרפאות העני ואינו מרפא.

He does not subdue his heart before Gd, sometimes he kills, and he is able to heal the poor but he does not heal.

23. Mishnah, Nedarim 4:4

המודר הנאה מחבירו... מרפאהו רפואת נפש אבל לא רפואת ממון

One who is not permitted to benefit another due to a vow... is permitted to heal him, but not to heal his property.

24. Talmud, Bechorot 29a

אמר רב יהודה אמר רב: דאמר קרא ראה למדתי אתכם וגו' - מה אני בחנם אף אתם בחנם.

מוציאין הממון מידו...

Rav Yehudah cited Rav: Devarim 4:5 says, "See, I have taught you." As I taught you for free, so you must teach for free.

25. Ramban (13th century Spain), Torat ha'Adam, Sha'ar haMeichush: Inyan haSakkanah כל מצות עשה דרמיא אכולי עלמא אם נזדמנה לזה ולא רצה לקיימה אלא בממון, אין מוציאין ממון מידו.

If one encounters a mitzvah which is incumbent upon everyone, and he will only fulfill it if he is paid [and he collects payment], we do not remove the payment from him.

- 26. Rabbi Yosef Karo (16th c. Israel), Rabbi Moshe Isserles (16th c. Poland), Shulchan Aruch Yoreh Deah 336:2-3 ב: הרופא, אסור ליטול שכר החכמה והלימוד, אבל שכר הטורח והבטלה, מותר. ג: מי שיש לו סמנים, וחבירו חולה וצריך להם, אסור לו להעלות בדמיהם יותר מן הראוי. ולא עוד, אלא אפילו פסקו לו בדמיהם הרבה, מפני צורך השעה שלא מצאו סמנין אלא בידו, אין לו אלא דמיהן. אבל אם התנה בשכר הרופא הרבה, חייב ליתן לו, שחכמתו מכר לו ואין לו צורך השעה שלא מצאו סמנין אלא בידו, אין לו אלא דמיהן. אבל אם התנה צורץ עלמא, אם נזדמנה לאחד ולא רצה לקיימה אלא בממון, אין דמים. הגה: ואף על פי שיש מצוה עליו לרפאותו; שכל מצות עשה דרמיא אכולי עלמא, אם נזדמנה לאחד ולא רצה לקיימה אלא בממון, אין
 - 2: A doctor may not take payment for knowledge and teaching, but he may take payment for strain and effort.
 - 3: One who has medicine, which his ill friend needs, may not elevate the price beyond that which is appropriate. Further, even if they offer a high price because they cannot find medicine other than with him at present, he may only take their value. But if they agree to a doctor's high price, they must pay him; he has sold knowledge, which is priceless.

Rama: Even though he has a mitzvah of healing, for if one encounters a mitzvah which is incumbent upon everyone, and he will only fulfill it if he is paid, we do not remove the payment from him...

27. Ramban (13th century Spain), Torat ha'Adam, Sha'ar haMeichush: Inyan haSakkanah וכן מי שיש לו סממנין וחבירו חולה צריך להן, אסור לו לעלות בדמיהן יותר מן הראוי.

Also, one who has medicine, which his ill friend needs, may not elevate the price beyond that which is appropriate.

Communal Response

If a *mohel* refuses [to circumcise for free] and the father cannot afford it, the child is like one who has no father, such that the court is obligated to circumcise him. Therefore, the court may compel the *mohel*...

29. Rabbi Eliezer Waldenberg (20th century Israel), Tzitz Eliezer 5: Ramat Rachel 24:3 והרי נימוק זה לא שייך בנידוננו, אם לא שנאמר גם כן דבאין יד החולה משגת לרפא את עצמו חל על הב"ד שהמה יד עניים חיוב לרפאות את הדל הזה מכח חיובא דחייבה תורה בוהשבתו לו לרבות אבידת גופו, וממילא מכיון שחל עליהם החיוב הזה ביכלתם כבר לכוף את הרופא בכח ב"ד שילך לרפאותו חנם דומיא דההיא דמילה.

This reason [of Rabbi Isserles] is not relevant here, unless we would say that when a patient lacks the ability to heal himself, the court, as the hand of the needy, is obligated to heal this needy person. This would be a function of the Torah's obligation of "you shall restore it to him", which includes loss of his body. Then, since this obligation rests upon the court, they can compel the doctor, with the court's powers, to heal for free, like in the case of circumcision.

30. Talmud, Bava Batra 89a

"יהיה לך" - מלמד שמעמידין אגרדמין למדות, ואין מעמידין אגרדמין לשערים. דבי נשיאה אוקימו אגרדמין בין למדות בין לשערים... כי הא דאמר רמי בר חמא א"ר יצחק: מעמידין אגרדמין בין למדות בין לשערים, מפני הרמאין.

"[Honest weights and measures] shall be for you" – This teaches that they appoint officers for measures, although not for prices. The house of the Prince appointed officers for both measures and prices... as Rami bar Chama cited Rabbi Yitzchak: We appoint officers for both measures and prices, due to cunning people.

31. Rambam (12th century Egypt), Mishneh Torah, Hilchot Geneivah 8:20

חייבין בית דין להעמיד שוטרים בכל מדינה ומדינה ובכל פלך ופלך שיהיו מחזרין על החנויות ומצדקין את המאזנים ואת המדות ופוסקין את השערים, וכל מי שנמצא עמו משקל חסר או מדה חסרה או מאזנים מקולקלין רשות יש להן להכותו כפי כחו ולקנסו כפי ראות בית דין לחזק הדבר, וכל מי שמפקיע את השער ומוכר ביוקר מכין אותו וכופין אותו ומוכר כשער השוק.

The court must appoint judges in every land and every region, to circulate in the markets and correct the scales and measures and set the prices. If someone's weight is lacking, or measure is lacking, or scale is corrupted, they are permitted to strike him according to what he can bear, and to fine him as the court sees fit in order to reinforce the law. They may strike and coerce anyone who releases prices and sells at a higher level, to make him sell at the market rate.

32. Rabbi Yosef Karo (16th century Israel), Shulchan Aruch Choshen Mishpat 231:21

כל המפקיע שערים שמוכר יותר מהראוי, רשאים להלקותו ולענשו כפי הראוי.

For anyone who releases rates, selling for more than is appropriate, they may strike him and punish him appropriately.